

Borjú tejpótló tápszerek – hogyan olvassunk címkét?

Katonáné Stiller Krisztina, Inter-Mix Kft.

A kolosztrimitatás befejezése (születés után 1-2 nappal) után a választás előtti lehető leggyorsabb növekedéshez a borjúnak kitűnő minőségű tejpótló tápszert kell kapnia az ajánlott koncentrációban. A borjúnevelés célja az egészséges, nagy termelésű tehén előállítás, minél hosszabb hasznos élettartammal. Ezt csakis intenzív módon lehet elérni, azaz a borjak napi kb. 6 liter jó vagy prémium minőségű tejpótló tápszert kapnak, emelt koncentrációban bekeverve, megfelelő elhelyezés és gondozás mellett. A tejítatás a tehén életében a legdrágább takarmányozási időszak, ezért kiemelt figyelmet kell fordítani a megfelelő minőségű tejpótló tápszer kiválasztására. A különböző termékekről elsősorban a rajtuk lévő címke alapján tudunk tájékozódni.

A címke és a mögötte lévő tartalom

A címkén fel van tüntetve a nyersfehérje, nyerszsír, nyersrost, nyershamu és laktóztartalom, amelyek alapszintű információt nyújtanak a felhasznált összetevőkről. Ezek a legfőbb jellemzők, amelyek segítenek a termék minőségének megítélésében.

A borjú tejpótló tápszerek nyersfehérje tartalma általában 19-23% között van. Sokan különösen fontosnak tartják ezt az értéket, de valójában a szám önmagában nem mond elegendő információt. A lényegi kérdés az, hogy: milyen a fehérje minősége? Milyen a fehérje emészthetősége? A borjút a természet alapvetően arra «tervezte», hogy a tejösszetevőket tudja emészteni. Bármely jó minőségű borjú tejpótló tápszer alapja a tejfehérje. Az előállítási költségek csökkentésére gyakran alkalmaznak az összetevők között növényi eredetű fehérjéket.

A fentiek elmondhatók a zsírok tekintetében is. A tejpótlók nyerszsír tartalma általában 16-19%. A pusztá adat itt sem mond elegendő információt a zsír minőségéről és emészthetőségéről. A zsír minősége az összetétel, részecskeméret és külső burk minősége alapján ítéltethető meg. A borjak nehezen emésztik a hosszú szénláncú zsírsavakban gazdag zsírokat, mint például a szójaolaj. A borjak számára kedvező zsírforrás a kókusz- és pálmaolaj. A zsír emészthetőségének fontos jellemzője a részecskeméret. Minél kisebb a részecskeméret, annál nagyobb lesz a zsír összfelülete, ezáltal jobb az emészthetőség is. A borjú számára az a kedvező, ha a zsír részecskék több mint 90%-a kisebb, mint 2 mikron. Ez a részecskeméret a zsírgolyócskák fehérjekapszulába történő zárásával érhető el. A fehérjekapszula fenntartja a zsír stabilitását, míg az elhagyja a borjú oltógyomrát. Ezzel megelőzhető a tejpótló bekeverésére vagy itatására szolgáló eszközök zsírfelrakódás általi szennyezése. Az eszközöket és vödröket szennyező szabad zsírok elősegítik a kórokozók elszaporodását, amely komoly higiéniai kockázatot jelent.

Fontos tényező a zsír : fehérje aránya. A borjúnak a fehérje, így a tejben lévő fehérje emésztéséhez is energiára van szüksége. Energia (főleg zsír) hiányában a borjú szervezete az energiaszükségletét a fehérjék elégetéséből fogja fedezni. Ez a folyamat kevésbé hatékony, ezzel csökkenti a termékben lévő fehérjék hasznosulásának hatékonyságát. Ha a fehérje és zsír egyensúlya nem optimális, akkor a tejpótlóban lévő fehérjefrakció (hiába néz ki nagyon jól a címkén a magas érték) nem hasznosul megfelelően. A prémium minőségű borjú tejpótló tápszerek gyakorlatilag nem tartalmaznak rostot. A tejpótlóban lévő rosttartalom forrása

valószínűleg szója. A növényi eredetű fehérje emészthetősége a borjak számára nagyon alacsony, ezért a növényi összetevők alkalmazása a tejpótlóban gátolhatja a borjú növekedését. A fehérje emészthetetlen hányada nagy kockázatot jelent a borjú egészsége szempontjából, mivel a borjú bélrendszerében a kórokozók szaporodásának táptalaját adja. A borjú tejpótlók receptúrájába azért tesznek növényi eredetű fehérjét, hogy ezáltal csökkenjen a végtermék ára, mivel gyakori, hogy a terméket ár alapján ítéljük meg.

A fehérjetartalmat minden esetben össze kell vetni a rosttartalommal. Minél magasabb a termék rosttartalma, annál alacsonyabb a benne lévő fehérje emészthetősége.

A borjú az energiát elsősorban a tejpótló zsír-, illetve laktóztartalmából nyeri. A laktóz kitűnő energiaforrás, ugyanakkor nagyon ízletes, ezáltal kiváló táplálóanyag a borjú számára. A jó minőségű borjú tejpótló tápszer laktóztartalma általában 40% felett van. A piacon jelen lévő borjú tejpótló tápszerek közül csak kevés esetben tüntetik fel a laktóz mennyiségét. Ennek a valószínű oka az, hogy a laktóztartalom alacsonyabb a kívánatosnál. Különösen azon termékeknél, amelyek növényi eredetű fehérjét tartalmaznak, (rosttartalom!) nagy a valószínűsége, hogy a laktóz szintje (túl) alacsony.

A nyershamu megítélése nem egyszerű. A nyershamu tartalom a tejpótló tápszer ásványi anyag tartalmára utal. A nyershamu tartalom a premixből és a termék összetevőinek ásványi anyag tartalmából származik. Normál esetben a nyershamu 8-10% között van. Ha a hamutartalom ennél alacsonyabb vagy magasabb, akkor valószínűleg a premix nem megfelelő. Mivel a többi összetevő ásványi anyag tartalmát nem ismerjük pontosan, ezért a hamutartalom által nyújtott információ nem teljesen ítéltethető meg a címke alapján.

Bizonyos esetekben a tejpótlók antibiotikumot is tartalmazhatnak. Az antibiotikumok folyamatos, indok nélküli bevitele a tejpótlón keresztül a lehető legrosszabb forgatókönyv egy borjú számára. Az antibiotikumot tartalmazó tejpótlók minősége a legrosszabb, tekintet nélkül arra, hogy milyen analitikai értékeket mutatnak fel. Az antibiotikumokat kizárólag állatorvosi felügyelet mellett szabad alkalmazni és csak indokolt esetben, mivel nagy egészségügyi kockázatot jelentenek ember és állat számára egyaránt. Sokkal egészségesebb (nem gyógyszer) megoldások is léteznek a beteg borjak kezelésére pl. hasmenés esetén. Nem szabad antibiotikum-tartalmú tejpótlót itatni!

A pro- és prebiotikumok megítélése nagyon eltérő. A megfelelő minőségű probiotikum a vékonybélben szaporodik és kiszorítja a kórokozó baktériumokat, amelyek veszélyeztetik a borjú egészségét. A prebiotikum a vastagbélben szolgál táplálékként a jótékony hatású baktériumok számára, megváltoztatva a vastagbélben a pH-t, ezáltal a kórokozó baktériumok számára kedvezőtlennek válik a környezet.

Érdekes a termék citromsav-tartalma. A sovány tejpor alapú termékek esetében a pH 6,4-6,5 a megfelelő, amely 0,05-0,1 % citromsavval elérhető. A sovány tejpor alapú tejpótló pH-t 6,2 felett kell tartani, különben túrosodik. A savópor alapú termékek 1% citromsav segítségével maradnak stabilak, ezeknek a pH-ja 5,4-5,5 körül optimális.

HAZAI SZERZŐINK

Az ár a termék minőségének egyik legfontosabb mutatója. Gyakran előfordul, hogy a címkén nincsenek feltüntetve a tejpótló összetevői, emiatt még nehezebb a tápszer minőségét megítélni. A címke és az ár összevetése már értékesebb információt szolgáltat, hiszen egy prémium minőségű termék nem lehet olcsó. A gyártónak meg kell vásárolnia az alapanyagokat (főleg a tej eredetű fehérjét) a piaci áron, amit nem tud befolyásolni. A kiváló minőségű végtermék ára így magas lesz.

A címke és a valóság

A címke és az ár vizsgálata után a következő lépés a termék vizsgálata, hogyan viselkedik a gyakorlatban. A termék vízzel történő bekeverése után könnyen, szemmel láthatóan megállapítható a vízdékonyság, az oldat stabilitása és szabad zsírok aránya. Ezek nagyon fontos információk arról, hogy a címkén lévő adatok megfelelnek-e a valóságnak, vagy okunk van kételkedni. El kell készíteni az oldatot a címke utasításai alapján és megfigyelni a termék oldódását. Teljes mértékben feloldódik? Vannak benne csomók? Mennyi munka kell a bekeveréshez? A prémium minőségű tejpótló tápszer csomómentesen, könnyen oldódik, kevés erőfeszítéssel. Minél nehezebben oldódik a tápszer, annál gyengébb a tejpótló minősége.

Azt is meg kell figyelni, hogy milyen stabilan marad az oldatban a tápszer. Képződik-e összefüggő hab az oldat felszínén? Képződnek-e rétegek az oldat felső és/vagy alsó részében? A prémium minőségű tápszerek esetén ezek a jelenségek nem fordulnak elő. Az összefüggő habosodás vagy rétegek képződése egyértelműen jelzi a gyenge minőséget. Például a növényi eredetű fehérjék természetes formájukban nem vízdékonnyak, így az oldat aljára süllyednek. Ha a címke állítása szerint nincs rosttartalma a terméknek, ugyanakkor az oldat aljára egy külön réteg kiülepszik, akkor biztosak lehetünk abban, hogy a címke nem korrekt.

Az oldat tetején úszó zsírkarikák szabad zsírok jelenlétére utalnak. A prémium minőségű tejpótlókban lévő zsír nagyon apró, fehérje burokbba kapszulázott zsírgolyók formájában található, szabad zsírkarikák nem láthatók. Tehát ha az oldat tetején zsírkarikák úsznak, vagy az oldatba nyúlva és kezünket kihúzva zsír ragad a kezünkre, akkor beigazolódott, hogy a termék zsír összetevője gyenge minőségű. Hiába issza meg a borjú rövid időn belül a tejpótlót, a belekben a gyenge minőségű zsír nem fog megfelelően emésztődni.

A termék minőségével kapcsolatban további információt nyújt a konkrét laboratóriumi vizsgálat. Gyakran tapasztaljuk, hogy a címke alapján prémium minőségű tejpótló tápszerek alkalmazásával – megfelelő egyéb körülmények ellenére is – különböző problémák lépnek fel a telepeken (hasmenés, elhullás, nem megfelelő testtömeg gyarapodás, stb.). A szokásos Wendee-i analízis mellett megállapítható a kazein-tartalom, amelyből következtethető a sovány tejpor-tartalom. Nagy pontossággal meghatározható a termékben lévő zsír eredete és összetétele is. Komoly gyártási problémákra enged következtetni, ha a termék nyersfehérje- vagy nyerszsír-tartalma sem egyezik a címkével. A végeredmény az ilyen esetek többségében eltérést mutat a címkéhez képest.

Összefoglalás

Ahogy az élet minden területén, itt is érvényes a szabály, hogy a prémium minőséget nem lehet olcsón előállítani. Az alapanyagok világszertei ára a gyártók felé közel azonos, ugyanakkor a megfelelő precíziós gyártósorok, a laboratóriumi háttér és szaktudás is a gyártás szerves részét kell, hogy képezze. A Sprayfo a kompromisszumok nélküli borjúnevelés elkötelezett

híveként magas követelményeket támaszt mind az alapanyagok, mind pedig a gyártás tekintetében. A Sprayfo tejpótló tápszerek hatékonyan támogatják a borjú egészséges növekedését és fejlődését egészen a választásig. A megújult Sprayfo Egészséget támogató csomag olyan kiegészítőket tartalmaz, amelyek a lehető legjobb módon segítik a borjakat.

Az Inter-Mix Kft. teljes körű megoldás csomaggal áll partnereinek rendelkezésére a borjúnevelés terén. Nem csak kiemelkedő minőségű tejpótló tápszerekkel, hanem a legújabb generációs tejtaxival, borjú itató automatával, higiénikus kolosztrum kezelő rendszerrel, borjúházakkal, ketrecekkel, stb. is ellátjuk a tejelő telepeket.

LIFESTART
SETS LIFE PERFORMANCE

További információ: www.lifestartscience.com

Információ: www.intermix.hu Borjúnevelés menü Sprayfo

A Sprayfo hivatalos magyarországi forgalmazója:

INTER-MIX KFT

1172 Budapest, Rétifarkas u. 6. Tel.: +36-1-402-10-10, Fax: +36-1-402-10-11,

e-mail: intermix@intermix.hu, www.intermix.hu